Fractie Franssen

Algemene Beschouwingen
Donderdag 12 november 2026

1. Inleiding

Voorzitter,

Hier staan we dan, midden in de vernieuwde bestuurscultuur. De politieke frisse wind waait ons door de haren.

Vandaag houden wij onze algemene beschouwingen en bespreken wij de begroting voor 2027 en de meerjarenraming voor 2028 tot en met 2030.

Een beleidsarme begroting dit keer. Beleidsarm, maar wél met een lastenverzwaring voor onze inwoners. De financiële uitwerking van de plannen van het college volgt pas in februari, bij de eerste begrotingswijziging.

Bij de start van deze raadsperiode hebben wij aangegeven ons constructief op te stellen en vanuit vertrouwen te beginnen. Die houding staat nog steeds. Wij respecteren de besluiten van deze raad, ook wanneer wij zelf een andere keuze zouden hebben gemaakt. Maar voorzitter, het college maakt het ons niet altijd gemakkelijk om dat vertrouwen vast te houden. Het wordt op de proef gesteld.

Bij onze vragen over hoe het bewateren van sportvelden in zo'n korte tijd ongeveer een ton kon kosten, kregen wij geen concrete kostenvergelijking. Het antwoord was dat herstel van de velden duurder zou zijn geweest. Daar moesten wij het mee doen. Waarop die afweging is gebaseerd, of alternatieven zijn onderzocht en wat die zouden hebben gekost, weten wij dus niet. Wij vragen niet om de velden te laten verdrogen. Wij vragen om een onderbouwde keuze over gemeenschapsgeld.

Ook bij de opvang van asielzoekers wilden wij de enorme onrust onder inwoners helpen wegnemen door ruimte te vragen voor participatie. Wij kregen te horen dat daarvoor simpelweg geen tijd was. En door ons en de VVD ingediende moties werden ontraden en weggestemd. Nu lezen we in de RIB van 10 november dat participatie al gestart is, en dat o.a. inzicht in de zorgen bij inwoners daarvan een doel is. Precies dat waar wij in motie M2606 om vroegen. **[1] Is er nu dan toch ruimte voor participatie, en is onze motie onterecht ontraden?** Of **[2] Is er hier sprake van andere opvang, en loopt de noodopvang waarbij participatie onmogelijk is parallel hieraan door? [3] En hoe verhoudt die planning zich tot de eerdergenoemde datum van 30 december, waarop de opvang geregeld moest zijn? [4] Is die datum nog steeds een harde deadline of wordt de nieuwe deadline samen met het nieuwe plan ingediend?** Voorzitter, dat deze vragen bij ons leven, onderstreept de behoefte aan heldere antwoorden.

Dan de Hubertusmarkt. Al jaren vraagt de raad om meer grip op de kosten en een eerlijkere verdeling van baten en lasten. Toch blijft de uitvoering van die opdracht achter bij wat wij verwachten. En ook dit jaar kregen wij van de wethouder alweer een winstwaarschuwing: de markt zou niet representatief zijn geweest, omdat het kruispunt gesloten was en er aan de weg werd gewerkt.

Maar voorzitter, wat als het volgend jaar regent dat het giet? Als er het jaar daarna sneeuw ligt en wegen onbegaanbaar zijn? Of als het vriest dat het kraakt? **[5] Is er eigenlijk vooraf vastgelegd waaraan een representatieve Hubertusmarkt moet voldoen? [6] En wanneer hebben we voldoende informatie om een besluit te nemen?**

Constructief samenwerken vraagt iets van ons, maar ook iets van het college: onderbouwde antwoorden, duidelijkheid over de ruimte voor inwoners en uitvoering van de opdrachten van deze raad. Vertrouwen betekent niet dat wij geen vragen stellen. Het betekent dat wij erop moeten kunnen rekenen dat die vragen serieus worden beantwoord.

2. Een beleidsarme begroting, maar welke keuzes maken we nu?

Voorzitter, voor ons ligt een beleidsarme begroting. Pas in februari bespreken we bij de eerste begrotingswijziging de financiële uitwerking van de plannen van het college. **[7] Hebben die voorstellen dan al gevolgen voor de begroting van 2027, of richten zij zich op 2028 en verder? [8] En als het college in 2027 al nieuwe plannen wil uitvoeren, hoe worden die dan betaald, terwijl in de voorliggende beleidsarme begroting de extra OZB-verhoging van 5% al nodig wordt geacht?**

Die vraag is niet bedoeld om iedere nieuwe ambitie tegen te houden. Wij willen wel weten welke ruimte er is, welke keuzes het college maakt en welke rekening daarbij hoort. Een beleidsarme begroting mag niet betekenen dat we vandaag de lasten vaststellen en pas later het gesprek voeren over de volledige politieke koers.

Bij de technische beantwoording bevestigt het college dat voor de daar genoemde nieuwe activiteiten nog geen bedragen zijn opgenomen. Die komen, indien nodig, bij de eerste begrotingswijziging. **[9] Daarom vragen wij duidelijkheid over wat wij nu vaststellen en wat er later dan nog volgt.**

3. Eerst keuzes maken, niet automatisch de lasten verhogen

Voorzitter, vorig jaar hebben we de extra OZB-verhoging voor 2026 raadsbreed van tafel gehaald. In de voorliggende begroting keert die eerder voorziene verhoging vanaf 2027 terug. De vraag is nu of die, met de financiële inzichten van vandaag, nog steeds noodzakelijk is — en welke keuzes nodig zijn om haar alsnog te voorkomen.

De vorige wethouder heeft aangegeven dat het aan de nieuwe raad en het nieuwe college is om de begroting voor 2027 vorm te geven. **[10] Waarom heeft het huidige college de eerder voorziene extra OZB-verhoging van 5% dan overgenomen?** De vorige raad sprak immers de wens uit om te zoeken naar bezuinigingen in plaats van lastenverhogingen. Een doel dat, gezien de gezamenlijke motie, ook deze raad deelt. **[11] Welke concrete afweging heeft het college gemaakt om deze verhoging toch te handhaven?**

Wij dienen de motie financiële sturing door de raad 2.0 mede in. Daarmee willen wij alsnog de informatie ontvangen die nodig is om structurele uitgaven, maatschappelijke gevolgen en besparingsmogelijkheden naast elkaar te leggen. Niet om willekeurig met de kaasschaaf door de begroting te gaan, maar om echte keuzes te kunnen maken.

Wij willen kunnen onderscheiden wat noodzakelijk is, wat doelmatiger kan en wat de gemeente misschien niet meer zelf hoeft te doen. Daar hoort een college bij dat alternatieven uitwerkt en een raad die vervolgens zijn verantwoordelijkheid neemt.

Onze eigen voorstellen bieden concrete alternatieven voor lastenverhoging. Daarbij moeten we eerlijk blijven: een besparing die pas later wordt gerealiseerd, is niet vanzelf dekking voor 2027. En dezelfde besparing kunnen we niet twee keer uitgeven.

4. Slimmer werken: een concreet besparingspad

Voorzitter, daarom dienen wij de motie over slimmer werken en structureel besparen op personele lasten in.

Laat ik beginnen met wat wij niet voorstellen. Wij vragen niet om hetzelfde werk zonder aanpassingen over minder medewerkers te verdelen. Wij vragen ook niet om een papieren besparing die vervolgens weer verdwijnt in extra externe inhuur.

Wij vragen om onderzoek en een uitvoeringsplan voor een organisatie die haar werk slimmer kan doen. Door taken en processen te vereenvoudigen. Door automatisering waar dat verantwoord en effectief is. Door de mogelijkheden van AI zorgvuldig te benutten. En door verdergaande samenwerking met andere gemeenten te onderzoeken.

De invoering van een nieuw zaaksysteem en het opnieuw bekijken van werkprocessen bieden een aanleiding om niet alleen over verbetering te praten, maar ook meetbare resultaten na te streven.

Onze motie geeft daarvoor een gefaseerd financieel uitgangspunt: 1% structurele nettobesparing in 2028, 3% in 2029 en ten minste 5% vanaf 2030. Die percentages zijn cumulatief ten opzichte van dezelfde uitgangssituatie; ze worden dus niet bij elkaar opgeteld.

De ambities in het coalitieakkoord en de begroting zijn helder: slimmer werken, processen vereenvoudigen, digitalisering en AI benutten en meer samenwerken met andere gemeenten. **[12] Is het college het met ons eens dat onze motie deze ambities vertaalt naar concrete, meetbare financiële resultaten?**

Volgens onze berekening kan dit vanaf 2030 ongeveer € 644.000 per jaar besparen, gerekend met de prijzen van 2027. Het college moet nog nagaan of de berekening klopt en of die besparing haalbaar is.

Wij vragen nadrukkelijk om nettobesparingen. Extra kosten voor software, samenwerking, uitbesteding of inhuur moeten daarvan worden afgetrokken. Vrijgespeelde uren zonder lagere uitgaven tellen niet als financiële besparing. En besparingen die al in de begroting staan, mogen niet opnieuw worden meegeteld.

Wettelijke taken, goede en toegankelijke dienstverlening en een verantwoorde werkdruk moeten overeind blijven. Natuurlijk verloop, herplaatsing en scholing bieden ruimte voor een zorgvuldige aanpak, met betrokkenheid van medewerkers en ondernemingsraad.

Kan het voorgestelde pad niet verantwoord worden gehaald, dan vragen wij een concrete onderbouwing en alternatieven. Geen onmogelijke opdracht, maar wel een duidelijke opdracht om mogelijkheden zichtbaar te maken en politieke keuzes aan ons voor te leggen.

5. De Hubertusmarkt behouden door anders te organiseren

Voorzitter, dan de Hubertusmarkt.

Wij maken ons zorgen over het behoud van de Hubertusmarkt voor de toekomst. De Hubertusmarkt wordt al jaren door de gemeente zelf georganiseerd. En die organisatie kost ieder jaar meer. Verschillende keren heeft de raad aangegeven dat er een betere balans moet komen tussen de kosten en de baten van de markt. Tot nu toe is op dit verzoek geen reactie gekomen, of in ieder geval niet de gewenste.

Ook tijdens de laatste vergadering gaf de wethouder de raad weer een winstwaarschuwing over de te verwachten resultaten.

Niets ten nadele van een stagiair die dit belangrijke traject als stageopdracht mag uitvoeren, maar wij missen de daadkracht die we verwachten.

Wij als fractie zijn bang dat, als we nu niet daadkrachtig ingrijpen, de organisatie van de Hubertusmarkt een tweede Mosaqua kan worden. De lasten kunnen dan niet meer door de gemeente worden gedragen en dit zou het einde van een eeuwenlange traditie kunnen betekenen.

Daarbij, voorzitter: de gemeente is geen evenementenbureau. Het organiseren van evenementen hoort niet thuis bij de gemeentelijke taken. Ambtenaren die bezig zijn een evenement van deze omvang te organiseren, komen tijdens die organisatie niet toe aan hun kerntaken.

Met ons amendement stellen wij daarom een tijdelijk overgangsproject voor, van 2027 tot en met uiterlijk 2030. Het doel is duidelijk: een Hubertusmarkt die zelfstandig verder kan, waarbij de gemeentelijke organisatierol uiterlijk vanaf de editie van 2031 eindigt.

Inwoners, ondernemers en horeca moeten bij die overgang betrokken worden. Niet om opnieuw jarenlang vrijblijvend te praten, maar om samen een zelfstandige - of externe - organisatie en een houdbare financiering uit te werken. Er moet een representatieve werkgroep opgestart worden die – net als bij burgerparticipatie – zich hierover gaat buigen.

Die overgang vraagt om concrete stappen: wie neemt de organisatie over, welke verantwoordelijkheden horen daarbij en hoe worden de inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht gebracht? Zo voorkomen we dat we aan het einde van de overgangsperiode opnieuw dezelfde discussie voeren, zonder dat er een oplossing ligt.

Voor onze fractie gaan behoud van de Hubertusmarkt en het beëindigen van de gemeentelijke organisatierol dus samen. We geven ruimte om die overgang zorgvuldig te regelen, maar verbinden daar ook een duidelijke grens aan: uiterlijk vanaf de editie van 2031 moet de markt zelfstandig verder kunnen.

Voor deze tijdelijke overgang zetten wij eenmalig € 413.428 uit de algemene reserve apart. Dat bedrag hoeft niet op, maar moet ruim voldoende zijn om gedurende de projectperiode de markt te organiseren én de overgang naar een zelfstandige organisatie te regelen. De € 48.000 die jaarlijks uit het reguliere organisatiebudget vrijvalt, zetten we volledig in om de extra OZB-verhoging in 2027 te beperken van 5% tot circa 3,97%, boven op de ongewijzigde indexatie.

6. Eigen waarden, eigen gezicht

Voorzitter, net als bij de Hubertusmarkt maken wij ook bij Cittaslow onderscheid tussen wat we willen behouden en de manier waarop we dat organiseren.

Onze dorpen en buurtschappen, ons landschap, onze verenigingen, onze taal, tradities en gastvrijheid maken Gulpen-Wittem tot wat het is. Die waarden zijn van onszelf. Daar hebben wij geen internationaal keurmerk voor nodig.

Met ons amendement ‘Eigen waarden, eigen gezicht’ stellen wij daarom voor het gemeentelijke lidmaatschap van Cittaslow te beëindigen en onze eigen identiteit rechtstreeks uit te dragen.

Dat is geen afscheid van de ambassadeurs die zich daarvoor inzetten. Integendeel: hun betrokkenheid willen wij behouden. Wij nodigen hen uit om ambassadeur te blijven van de kwaliteiten van Gulpen-Wittem, ook zonder de naam Cittaslow.

Samen met inwoners willen wij een eigen, herkenbare naam en een herkenningsteken ontwikkelen. Daar kunnen we nadrukkelijk ook kinderen en jongeren bij betrekken, bijvoorbeeld met een prijsvraag of tekenactie. Sober en laagdrempelig, zonder een nieuw duur keurmerk op te tuigen. Maar daarmee wel betrokkenheid creëren.

Gemeentelijke promotie moet daarbij gaan over de gezamenlijke kwaliteiten van onze gemeente en onze regio. Het ambassadeurschap mag niet automatisch recht geven op door de gemeente betaalde reclame voor een afzonderlijk bedrijf.

Voor een zorgvuldige overgang blijft het bestaande budget van € 17.500 in 2027 eenmalig beschikbaar. Vanaf 2028 vervalt het specifieke budget. De verdere uitvoering moet passen binnen de bestaande organisatie en communicatiebudgetten, zonder extra personeel of externe inhuur. De middelen die daarmee structureel vrijkomen, willen wij inzetten voor lagere gemeentelijke lasten.

7. Overleg en maatwerk bij grasland

Voorzitter, ook bij handhaving verwachten wij zorgvuldig en duidelijk bestuur. Daarom dienen wij samen met de VVD de motie over overleg en maatwerk bij grasland in.

Het tegengaan van erosie en wateroverlast is belangrijk. Tegelijkertijd kunnen herstelmaatregelen grote gevolgen hebben voor een agrarisch bedrijf. Dan moeten de feiten per perceel kloppen, moeten de toepasselijke regels helder zijn en moeten betrokkenen voldoende tijd krijgen om gegevens en teeltgeschiedenis aan te leveren.

Daarbij hebben wij een vraag aan de portefeuillehouder handhaving. **[13] Was zij vooraf op de hoogte van de inhoud en de verzending van deze brief aan de betrokken agrariërs?**

[14] Zo ja, hoe heeft zij de toon en de mogelijke impact van deze brief beoordeeld? [15] Heeft zij voorzien welke onrust en reacties deze bij de ontvangers zou oproepen? [16] En waarom heeft zij de brief dan in deze vorm laten versturen?

[17] Zo nee, hoe kan het dat een brief met zulke ingrijpende gevolgen voor betrokken agrariërs wordt verstuurd zonder dat zij als portefeuillehouder handhaving daarvan vooraf op de hoogte is?

Onze motie vraagt overleg met de LLTB en betrokken agrariërs, een controleerbare beoordeling en een schriftelijke toelichting. Verdere handhaving moet gedurende die beoordeling worden aangehouden voor zover dat juridisch mogelijk is.

Dat is geen pleidooi om regels buiten werking te stellen. Het is een pleidooi om eerst de feiten vast te stellen, mogelijkheden voor maatwerk te beoordelen en vervolgens zorgvuldig en evenredig te handelen.

8. Inkomensregelingen: een evenwichtige verdeling en lagere lasten

Voorzitter, met ons amendement stellen wij voor de uitgaven aan inkomensregelingen met € 69.720 bij te stellen. Dat is € 5 per inwoner en circa 1,49% van de totale uitgaven zoals opgenomen in ons amendement. Daarvan komt € 30.000 uit de bijdrage aan Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en € 39.720 uit de post algemene en bijzondere bijstand.

De begroting bevat voor de Participatiewet een kostenstijging van € 355.642. Onze bijstelling komt overeen met ongeveer een vijfde van die verhoging. Binnen dat bredere beleidsveld korten we dus niet ten opzichte van het bestaande budget: er blijft meer geld beschikbaar, maar de verhoging wordt minder groot.

Ons amendement verlaagt de bijdrage aan Sociale Zaken Maastricht Heuvelland met € 30.000. **[18] Welke ruimte ziet het college om juist op de uitvoeringskosten dit bedrag te besparen, zodat de ondersteuning aan inwoners zoveel mogelijk wordt ontzien?**

Noodzakelijke inkomensondersteuning moet behouden blijven. De volledige € 69.720 willen wij gebruiken om de OZB-verhoging te beperken.

9. Jeugdzorg: passende hulp en grip op de kosten

Voorzitter, noodzakelijke jeugdhulp moet beschikbaar blijven. Tegelijkertijd mogen wij kritisch kijken naar de inkoop, uitvoering en de intensiteit en duur van de ondersteuning.

Met ons amendement stellen wij een financiële richtwaarde van € 225 per inwoner voor, tegenover circa € 232 op de grondslag van het amendement. Dat betekent een structurele besparing van € 99.483, ongeveer 3,07%. Die moet komen uit passende zorg, doelmatige inkoop en efficiënte uitvoering, niet uit het onthouden van noodzakelijke hulp.

[19] Hoe toetst het college of de intensiteit en duur van jeugdhulp nog aansluiten bij wat een jeugdige nodig heeft, zodat noodzakelijke hulp beschikbaar blijft zonder onnodig lange of zware trajecten?

10. Woningen, voorzieningen en zichtbare uitvoering

Voorzitter, onze gemeenschap heeft niet alleen plannen nodig, maar ook zichtbare uitvoering.

[20] Welk deel van de circa honderd beoogde woningen voor starters en senioren wil het college in 2027 daadwerkelijk in uitvoering krijgen, en welke gemeentelijke besluiten en middelen zijn daarvoor nog nodig?

Wij begrijpen dat niet iedere woningbouwontwikkeling volledig in handen van de gemeente ligt. **[21] Welke concrete stappen kan het college zelf zetten om de woningbouw te versnellen, en welke besluiten zijn daarvoor van de raad nodig?**

Voor het voormalige Sophianum in Nijswiller worden ontwikkelscenario's voor februari aangekondigd. Voor ons is van belang dat dit uitmondt in een keuze met een uitvoerbaar vervolg, niet alleen in een nieuw onderzoek. We horen hierop graag de reactie van het college. Als daaruit onvoldoende voortvarendheid blijkt, zullen wij bekijken of we de motie van DOE'22, eventueel met enkele aanpassingen, kunnen steunen.

12. Afsluiting

Voorzitter,

Fractie Franssen wil constructief bijdragen. Dat hebben wij bij de start van deze raadsperiode uitgesproken, en dat laten wij vandaag zien. Wij komen met concrete oplossingen om de ambities van de raad te ondersteunen. Daarbij proberen wij lastenverzwaring voor onze inwoners te voorkomen door te bezuinigen waar dat verantwoord kan, slimmer te werken en taken anders te organiseren.

Daarbij kiezen wij niet voor behoud van iedere bestaande werkwijze, maar voor behoud van wat voor onze gemeenschap van waarde is. De Hubertusmarkt behouden betekent niet dat de gemeente altijd organisator moet blijven. Onze identiteit uitdragen vraagt niet vanzelfsprekend om een internationaal keurmerk. En goede dienstverlening vraagt niet alleen om meer geld, maar ook om kritisch te kijken naar hoe we het werk organiseren.

Van het college verwachten wij diezelfde bereidheid om keuzes te maken. Onderbouw de uitgaven. Onderzoek alternatieven voordat de rekening bij inwoners wordt gelegd. Betrek mensen wanneer zij nog invloed kunnen hebben. En voer de opdrachten van deze raad uit.

Ons vertrouwen is geen blanco cheque. Het moet kunnen steunen op duidelijke antwoorden, controleerbare afspraken en zichtbare resultaten.

Voorzitter, onze inwoners mogen van ons verwachten dat wij zorgvuldig omgaan met hun geld én met hun vertrouwen. Daarom is voor ons de volgorde helder: eerst kritisch kijken naar onze eigen keuzes en uitgaven, voordat we inwoners vragen meer te betalen.

Dank u wel.

Vragenoverzicht

1. Is er nu dan toch ruimte voor participatie, en is onze motie onterecht ontraden?

2. Is er hier sprake van andere opvang, en loopt de noodopvang waarbij participatie onmogelijk is parallel hieraan door?

3. En hoe verhoudt die planning zich tot de eerder genoemde datum van 30 december, waarop de opvang geregeld moest zijn?

4. Is die datum nog steeds een harde deadline of wordt de nieuwe deadline samen met het nieuwe plan ingediend?

5. Is er eigenlijk vooraf vastgelegd waaraan een representatieve Hubertusmarkt moet voldoen?

6. En wanneer hebben we voldoende informatie om een besluit te nemen?

7. Hebben die voorstellen dan al gevolgen voor de begroting van 2027, of richten zij zich op 2028 en verder?

8. En als het college in 2027 al nieuwe plannen wil uitvoeren, hoe worden die dan betaald, terwijl in de voorliggende beleidsarme begroting de extra OZB-verhoging van 5% al nodig wordt geacht?

9. Daarom vragen wij duidelijkheid over wat wij nu vaststellen en wat nog volgt.

10. Waarom heeft het huidige college de eerder voorziene extra OZB-verhoging van 5% overgenomen?

11. Welke concrete afweging heeft het college gemaakt om deze verhoging toch te handhaven?

12. Is het college het met ons eens dat onze motie deze ambities vertaalt naar concrete, meetbare financiële resultaten?

13. Was zij vooraf op de hoogte van de inhoud en de verzending van deze brief aan de betrokken agrariërs?

14. Zo ja, hoe heeft zij de toon en de mogelijke impact van deze brief beoordeeld?

15. Heeft zij voorzien welke onrust en reacties deze bij de ontvangers zou oproepen?

16. En waarom heeft zij de brief dan in deze vorm laten versturen?

17. Zo nee, hoe kan het dat een brief met zulke ingrijpende gevolgen voor betrokken agrariërs wordt verstuurd zonder dat zij als portefeuillehouder handhaving daarvan vooraf op de hoogte is?

18. Welke ruimte ziet het college om juist op de uitvoeringskosten dit bedrag te besparen, zodat de ondersteuning aan inwoners zoveel mogelijk wordt ontzien?

19. Hoe toetst het college of de intensiteit en duur van jeugdhulp nog aansluiten bij wat een jeugdige nodig heeft, zodat noodzakelijke hulp beschikbaar blijft zonder onnodig lange of zware trajecten?

20. Welk deel van de circa honderd beoogde woningen voor starters en senioren wil het college in 2027 daadwerkelijk in uitvoering krijgen, en welke gemeentelijke besluiten en middelen zijn daarvoor nog nodig?

21. Welke concrete stappen kan het college zelf zetten om de woningbouw te versnellen, en welke besluiten zijn daarvoor van de raad nodig?